

■ دوشنبه ۲۳ دی‌ماه ۱۳۹۸ ■

■ سال دوازدهم ■ شماره ۱۶۶۰ ■

www.sepehrpress.ir

سپهر غرب هشد ار داد:

تهدیدی با نام «تجردگرایی»

تنهایستی، اجبار یا انتخاب؟

سپهرغرب، گروه اجتماعی – شکبیا کولیروند:

در گذشته هنگامی که جوانان به رشد عقلی می‌رسیدند، دارای توانایی تصمیم‌گیری و شغل مناسب بودند و سپس اقدام به ازدواج کرده و تشکیل خانواده می‌دادند؛ اما امروزه شاهد آن هستیم که جوانان با مشکلات متعددی از هزینه‌های سنگین ازدواج گرفته تا سخت‌گیری‌های خانواده‌ها روبه‌رو هستند که همین عوامل دست به دست هم داده و فرد را از ازدواج سرد می‌کند. اما بی‌میلی به ازدواج و پیشروی در وادی تجردگرایی نه تنها برای خود فرد، بلکه برای جامعه هم آثار سوء و منفی دربردارد و این‌روزها وجود ۱۳ میلیون جوان مجرد در کشور زنگ خطری است که نباید به آن بی‌توجه بود.

«ازدواج» سنگ بنای خانواده است و از آنجا که جامعه از مجموعه خانواده‌ها تشکیل می‌شود، نحوه پایه‌گذاری و تدابیر و اندیشه‌هایی که در امر ازدواج نیز صورت می‌پذیرد، در رشد و تعالی و یا انحطاط و انحراف جامعه تأثیر بسزایی دارد؛ طبق برآوردهای علمی ازدواج و تأسیس کانون خانواده موجب می‌شود به‌طور محسوسی از فساد و ولگردی‌ها، بی‌بندوباری‌ها، فلجیان‌ها، قتل‌ها، سرقت‌ها و غیره کاسته شود. زیرا چنان که آمار نشان می‌دهد، اکثر این امور از افرادی سر می‌زند که از داشتن کانون گرم خانوادگی محرومند.

ازدواج هرچند از یک نظر مقوله‌ای شخصی به‌شمار می‌رود، اما از نگاهی دیگر دارای جنبه و اهمیتی اجتماعی است؛ زیرا راهی مطمئن برای تأمین آسایش جامعه و رفاه بشریت محسوب می‌شود. سود و زیان ازدواج تنها متوجه زوجین نیست، بلکه افراد اجتماع نیز به‌گونه‌ای از آن برخوردار می‌شوند

و اگر جامعه با کاهش این امر روبه‌رو شود، بحران و آسیب‌های اجتماعی آن را تهدید خواهد کرد.

باین‌حال امروزه شاهدیم که ازدواج جوانان به یکی از چالش‌های اصلی جامعه ایرانی مبدل شده است. جوانان به دلایل مختلفی از مبادرت به ازدواج دوری می‌کنند و پدیده‌ای با نام تأخیر در سن ازدواج، این‌روزها رویاروی ما قد غلم کرده است.

تجرد قطعی یک پدیده است؛ براساس مطالعات انجام‌شده معمولاً رنج سنی ۴۵ سالگی برای زنان و ۵۰ سالگی برای مردان در بررسی میزان تجرد قطعی درنظر گرفته می‌شود. اگر تا این سنن افراد مجرد باشند، از این سن به بعد دیگر شانس ازدواج آن‌ها به حداقل می‌رسد.

براساس محاسبات انجام‌شده از سنین ۴۰ سال به بالا حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار نفر از دختران مجرد باقی مانده‌اند. در این شرایط شانس ازدواج آن‌ها به حداقل رسیده است؛ البته ۳۵ تا ۳۹ ساله‌ها هم در این محاسبات مورد توجه قرار گرفته‌اند، اما امید است که این افراد شانس ازدواج داشته باشند.

در قضیه تجرد قطعی بین زنان باید به بر این نکته تأکید کرد که برخی از آن‌ها در قالب تجرد خودخواسته مورد بررسی قرار می‌گیرند. بعضی

افراد درصورت ازدواج هم دچار مشکل خواهند بود، چراکه مدام در انتخاب خود شک می‌کنند و احساس پشیمانی خواهند داشت. غفارتبریزی درخصوص تأثیر وجود بیکاری، تورم و مشکلات اقتصادی نیز بیان کرد: علاقه‌مندی به ازدواج زمانی افزایش پیدا می‌کند که پسران امیدی برای ارتقای کیفیت زندگی خود داشته باشند، یعنی وقتی بعد از چندین‌سال کار کردن امیدی برای خرید خانه یا ماشین وجود نداشته باشد، آن‌ها نیز ترجیح می‌دهند که ازدواج نکنند.

در ایین راستا به‌منظور بررسی نگاه‌های روان‌شناسانه و جامعه‌شناسانه به موضوع ازدواج دیر هنگام و تجردگرایی و آثار آن بر جامعه، بر آن شدیم تا در وهله نخست گفت‌وگویی با ربابه غفارتبریزی، استادیار و روان‌شناس خانواده ترتیب دهیم و در ادامه پای صحبت‌های امان‌الله قرانی‌مقدم، جامعه‌شناس فرهنگی و عضو هیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی تهران نشستیم که ایین گفت‌وگوها را در ادامه می‌خوانید:

❖ «ازدواج موفق» و «مشکلات اقتصادی»

از مهم‌ترین عوامل افزایش تجردگرایی

استادیار و عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهیدبهشتی که به‌عنوان روان‌شناس خانواده در زمینه زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی نیز فعالیت دارد، در گفت‌وگو با سروسای اجتماعی سپهرغرب با تأکید بر اینکه هر فردی در زندگی به کمال رسیدن در تحصیلات و شغل علاقه‌مند بوده که جمع ایین امر با ازدواج به‌سختی امکان‌پذیر است، تصریح کرد، به همین سبب با مشکل تجردگرایی روبه‌رو هستیم که عواملی مانند تجمل‌گرایی، تورم، مشکلات اقتصادی، ترس از طلاق و غیره نیز به این موضوع اضافه شده‌اند و آن را تحت شعاع قرار می‌دهند.

ربابه غفارتبریزی با بیان اینکه یکی دیگر از دلایل امر مذکور می‌تواند گرایش به سمت ازدواج موفق باشد، خاطرنشان کرد: گرایش به ازدواج موفق به‌دلیل مهریه کم، راحت بودن، کم شدن مبالغ مراسم و غیره از دلایل تجردگرایی است؛ از سویی دراین‌بین می‌توان به ترس از طلاق نیز اشاره کرد. وی در ادامه سخنان خود با بیان اینکه برخی از افراد در انتخاب همسر دچار وسواس می‌شوند یعنی تصمیم به ازدواج با کسی را گرفته‌ا اما در نیمه راه منصرف می‌شوند، عنوان کرد: در ابتدای صحبت‌های خود بایستی به دلایل وسواس تصمیم‌گیری در انتخاب همسر اشاره‌ای داشته باشیم.

غفارتبریزی در این راستا تشریح کرد: کمال‌طلبی افرادی که زمینه ژنتیکی و یادگیری از والدین را دارد، می‌تواند سبب این رفتار شود؛ از سویی وجود اضطراب در برخی افراد سبب بوده که در انتخاب همسر دچار وسواس شده، زیرا تصور می‌کنند که نباید دچار اشتباه شوند.

عضو هیئت‌علمی دانشگاه شهیدبهشتی در ادامه گفت‌وگو با تأکید بر اینکه افرادی که دچار وسواس در تصمیم‌گیری می‌شوند برای درمان لازم است به روان‌شناس و مشاور مراجعه کنند، تصریح کرد: به ازدواج تجردگرایی افراد متأهل اشاره‌ای کرد و در ادامه

گفت‌وگو به وضعیت تجردگرایی افراد هرگز ازدواج‌نکرده نیز پرداخت و گفت: بیکاری، گرانی، فقر و توقع بیش از اندازه سبب شده تا از گرایش به ازدواج نیز کاسته شود؛ بدین‌سان باید دانست الگوبرداری از فیلم‌های سینمایی و فریبنده غرب نیز در این زمینه تأثیرگذار خواهد بود. ❖ **تجردگرایی سبب جامعه است / جای خالی مهارت‌های زندگی**

این جامعه‌شناس در ادامه با تأکید بر اینکه تمام انسان‌ها تمایل دارند که ازدواج کنند اما متأسفانه به‌دلیل شرایط نامناسب اقتصادی و فرهنگی امکانات خوبی برای ازدواج وجود ندارد، بیان کرد: این‌روزها آن‌قدر نامنی در ازدواج است که برخی جوانان از این امر هراس دارند.

عضو هیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی تهران یکی از هراس‌های جوانان را نامنی از آینده برشمرد و گفت: جوانان می‌ترسند انتخابی که می‌کنند، در آینده زندگی آنان را دچار چالش کند؛ از سویی وضعیت نامعلوم اقتصادی هم این نامنی از آینده را تشدید می‌کند.

قرانی‌مقدم با اشاره به این موضوع، ادامه داد: نداشتن شغل، دوستی‌ها در فضای مجازی و رابطه‌های نامشروع ازدواج جوانان را به تأخیر انداخته است؛ اما به‌راستی باید دانست که تجردگرایی برای جامعه سم است و بایستی ازدواج در جامعه

افزایش یابد، در غیر این صورت به جامعه آسیب‌های جبران‌ناپذیری را تحمیل خواهد کرد.

وی با تأکید بر این موضوع، خواستار تسهیل ازدواج جوانان و ایجاد اشتغال پایدار در جامعه شد و با تأکید بر اینکه افزایش طلاق موجب شده است تا میان افراد مجرد هراس از ازدواج به‌وجود آید، هشدار داد: متأسفانه ارزش‌ها و باورهای اسلامی و ملی در جامعه کمرنگ شده است و رسانه‌های مختلف ماهواره‌ای بر برنامه‌ریزی و پخش سریال‌هایی هدف‌دار بنیان خانواده را نشان گرفته‌اند و قبح طلاق رخته؛ بدین‌سان می‌توان گفت که جامعه دچار بیماری فرهنگی شده است.

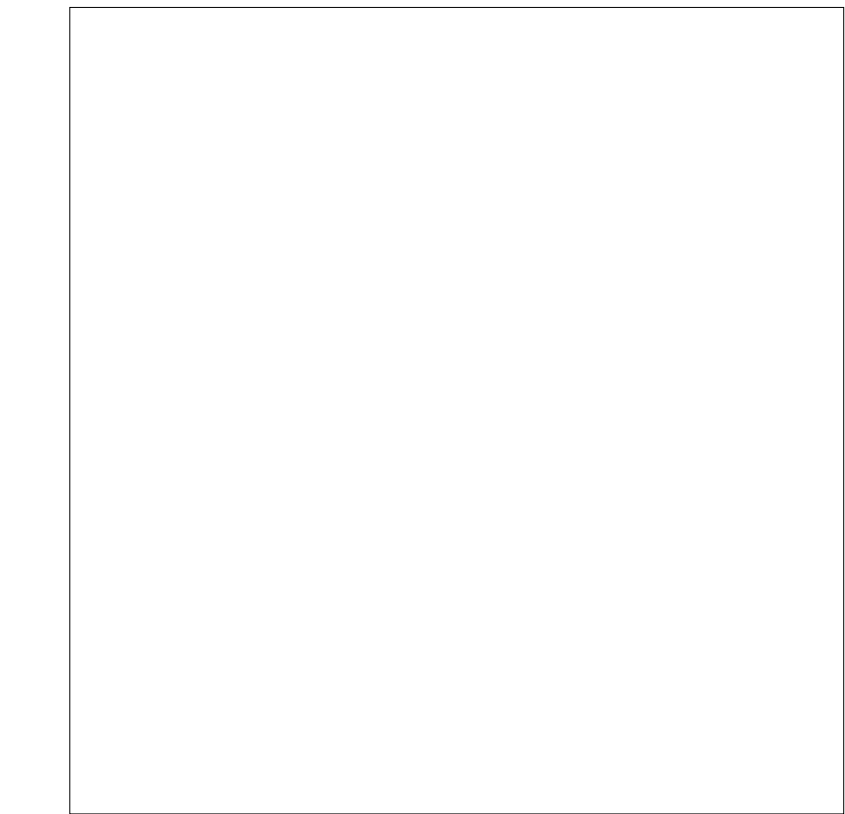
این جامعه‌شناس فرهنگی با تأکید بر اینکه یکی از مشکلاتی که ازدواج را به تأخیر انداخته عدم مسئولیت‌پذیری از سوی جوانان است، تشریح کرد: آنان مهارت‌های زندگی را ندارند، مهارت‌های زندگی از سوی خانواده و نظام تعلیم و تربیت به فرزندان این مزربوم آموزش داده نمی‌شود که این خلأ بزرگی در زندگی اجتماعی است.

وی در این راستا خواستار شد؛ والدین به آموزش مهارت‌های زندگی به دختران و پسران خود توجه کنند و خانواده‌ها، آموزگاران و استادان بایستی افراد را وظیفه‌مدار و مسئولیت‌پذیر تربیت کنند و پرورش دهند؛ از سویی بایستی مقوله ازدواج را بسیار ساده بر گزار کرد تا از تجردگرایی در کشور جلوگیری شود، چراکه طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران بیش از دوونیم میلیون نفر از ۱۳ میلیون جوان مجرد ایرانی، سن ۳۰ سالگی را سپری کرده‌اند؛ بدین‌سان باید شرایط اقتصادی را به سمتی برد که جوانان

اجتماعی

sepehrgharb.news@gmail.com

روزنامه صبح غرب کشور

بدین‌سان همه مسئولان اعم از دولت، قوه قضائیه و مجریه بایستی در فراهم آوردن این شرایط و امکانات مشارکت کنند؛ چراکه ما با هجوم نیروی بیکار مواجه هستیم و اگر بستر مناسب جهت اشتغال و ازدواج جوانان مهیا نشود، در آینده جامعه با بحران‌هایی نظیر کمبود جمعیت جوان و نیروی کار مواجه خواهد بود.

❖ **از مسئولین اصرار و از جوانان انکار!**

نداشتن شغل و امنیت شغلی، هزینه‌های سرسام‌آور ازدواج، هزینه‌های مسکن، چشم‌وهم‌چشمی و بالا بودن سطح توقعات خانواده‌ها در راه یک زندگی ساده همراه با عشق همواره سنگ‌اندازی می‌کنند.

جوان جامعه ما زمانی که خود را با دیوارهای مذکور روبه‌رو می‌بیند، به‌ناچار رو به سمت‌وسوی تنهایستی می‌آورد و آن‌قدر سال‌ها گرد مسائلی چون پیدا کردن شغل مناسب، جمع کردن پس‌اندازی محدود و تحصیل دانشگاهی می‌چرخد که ناگاه خود را در سن ۳۵ سالگی می‌یابد، اما در این سن و با آن شرایط بازهم آیا همسر مناسب خود را خواهد یافت؟

چرا آموزش مهارت‌های زندگی در مدارس و دانشگاه‌ها تا این حد سطحی پیش می‌روند که فرد نه‌تنها مسئولیت‌پذیری را نمی‌آموزد، بلکه توانایی گفت‌وگو و حل مسئله را نیز ندارد؟

با شرایط اقتصادی پیش رو آیا زمان آن نرسیده تا مسئولین کشوری و استانی آمارهای اشتغال را واقع‌گرایانه (نه آرائشی) بنگزند و بر مبنای واقعیات تصمیم بگیرند؟ آیا طرح اقدام ملی مسکن با اقساط حدود دو میلیون تومان می‌تواند برای جوانانمان ارمان‌خنده‌دار شدن باشد؟ آیا طرح‌های اشتغال‌زایی تاکنون دردی در جوانان خود کرده یا مدام قرار است جوانان را در بیکاری، بی‌خانه بودن و درنهایت پیشروی جامعه به سمت طلاق و افزایش سن ازدواج بنگنیم و مسئولان را خرسند از آمارهای توخالی ازدواج، اشتغال و ایجاد مسکن؟

رفتارهای تنش‌زا در مدیریت خانواده

خانواده آنچه ضرورت دارد، مدیریت ارتباط با جمع‌های دوستان بوده؛ دو اشتباه اساسی در مدیریت ارتباط با دوستان این است که افراد بعد از تأهل همان‌گونه که پیش از تأهل با دوستان خود مراوده داشتند، به همان میزان و حتی بیش‌ازپیش، در جمع دوستان حضور پیدا کنند. آسیب دیگر نیز قطع کامل ارتباطات و مراودات دوستانه بوده که هردو رویکرد ذکرشده ناصواب و آسیب‌زا است. بهترین رویکرد در این موضوع بدین‌صورت است که هم همسر و هم شوهر، روابط برنامه‌ریزی‌شده و داخل چارچوب با دوستان خود داشته باشند که نه از مزایای ارتباط با جمع‌های دوستانه محروم شوند و نه ارتباط با دوستان موجب چالش و آسیب در روابط خانوادگی باشد. حتی یکی از رویکردهایی که می‌توان در مدیریت دوستان در کنار خانواده داشت، این است که جمع‌های دوستان و ارتباط با آنان را به‌صورت خانوادگی و در قالب جمع‌های خانوادگی ادامه دهند که این رویکرد باعث می‌شود علاوه‌بر حفظ ارتباطات سالم با دوستان، خانواده‌ها نیز در جریان مک‌وکیف این ارتباطات قرار می‌گیرند که از آسیب‌ها و چالش‌ها احتمالی است که می‌شود. نکته مهمی که وجود دارد این است که تأثیر متقابل خانواده با بخش‌های دیگر جامعه و از سوی دیگر پایداری و پایدنگی آن در طول اعصار و قرون [۴]، ضرورت این امر را ایجاب می‌کند که به قوام و پایداری خانواده در جامعه اهتمام ویژه داشته باشیم و با تأکید بر نکات مذکور، بخش زیادی از چالش‌های موجود را می‌توان مرتفع کرد.

❖ **بی‌نوشته‌ها:**

[۱] زهره موسی‌زاده، خانواده‌پژوهی از منظر جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و تعلیم و تربیت با رویکرد معارف اسلامی، دانشگاه امام صادق (ع) (تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۳)، ص ۱۱. [۲] محمدتقی شیخی، جامعه‌شناسی زنان و خانواده (تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۰)، ص ۱۳.

[۳] سازمان ملی جوانان و سازمان ملی جوانان، خانواده موفق (تهران: سازمان ملی جوانان، معاونت مطالعات و تحقیقات، ۱۳۸۷)، ص ۲۱۷. [۴] علی‌اشرف احمدی، روان‌شناسی روابط درون خانواده، ویراست ۰۲. (تهران: مهدی رضایی آشتیانی، ۱۳۸۷)، ص ۱۸.

[۵] سازمان ملی جوانان و سازمان ملی جوانان، خانواده موفق، ص ۲۲۳.

[۶] حسین پستان، جامعه‌شناسی خانواده با نگاهی به منابع اسلامی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰)، ص ۱.

بتوانند روی پای خود بایستند و نه آنکه گرانی مسکن، اجاره و بیکاری نه‌تنها یک فرد مجرد را از ازدواج دور کند، بلکه طلاق را برای خانواده‌ها به ارمان آورد!

نویسنده کتاب «انسان‌شناسی فرهنگی» با تأکید بر این موضوع، بیان کرد: تمامی موارد مذکور می‌توانند عامل‌های به خطر افتادن زادوولد و بقای جامعه با پیری شوند، بدین‌ترتیب لازم است بدانیم که به یقین تجردگرایی سبب برهم ریختن ساختار جمعیتی می‌شود و جامعه با کمبود نیروی کار روبه‌رو خواهد شد که این امر مسائل دیگری را نیز به دنبال خواهد داشت.

قرانی‌مقدم ادامه داد: تجردگرایی سبب نبود خانواده، باروری، ضعیف شدن نسل جوان، ایجاد مشکل در بخش‌های کشاورزی، صنعت، خدمات و به خطر افتادن نیروی نظامی و انتظامی خواهد شد و بر این پایه انواع آسیب‌های اجتماعی همچون فساد، اعتیاد و غیره در جامعه افزایش می‌یابد.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا نبود نشاط و شادی در جامعه که ازدواج را به تأخیر انداخته عدم بی‌میلی جوانان به ازدواج و یا نهادهن در مسیر تجردگرایی شود؟ بیان کرد: مقوله ایجاد شادی در جامعه بایستی به‌وسیله رسانه‌ها و صداوسیما حاکم شود؛ اگر یک ریال در راه رفاراری شادی و نشاط صرف شود، بیش از هزار ریال سود خواهیم برد؛ جامعه‌ای که در آن شادی نباشد، بیمار خواهد بود. از سویی در این مسیر اکنون مشاهده می‌شود در برخی موارد مادی‌گرایی بُرنگ و از معنویت و اخلاق‌گرایی کاسته شده که این امر در نبود نشاط در جامعه نیز مؤثر است.

این جامعه‌شناس فرهنگی در بخش پایانی صحبت‌های خود اصلی‌ترین راهکار مناسب برای کاهش سن ازدواج و جلوگیری از تجردگرایی را فراهم آوردن شرایط اشتغال جوانان دانست و گفت: عدم اشتغال اصلی‌ترین عامل در این مسیر است،

بکنند، شاید در ظاهر بخشی از چالش‌های اقتصادی خانواده مرتفع می‌شود، اما نکته لازم به ذکر این است که در کنار این مسئله آسیب‌های جدی دیگری به خانواده وارد می‌شود که باید مد نظرشان قرار داد که مهم‌ترین این آسیب‌ها، خلأهای عاطفی و احساسی است که هم به همسر و هم به فرزندان خانواده تحمیل می‌شود و در برخی موارد اهتمام به این مسائل عاطفی و احساسی نسبت به مرتفع کردن چالش‌های اقتصادی خانواده، ضرورت و اهمیت دارد و در اولویت است.

اشتغال بیش‌ازحد زمانی چالش‌های بیشتری را به‌وجود می‌آورد که مادر خانواده نیز شاغل نباشد؛ در این صورت عدم حضور پدر همراه با کمبود مادر، دست به دست هم می‌دهد و خلأهای روحی همسر، شوهر و فرزندان را دوجنان می‌کند. عنصر مهم در روان‌شناسی خانواده، شناخت جو یا فضای روانی حاکم بر آن است و در تربیت نیز نکته اساسی هدایت این جو و فضا به سمت شرایط مطلوب تربیتی است [۴]، بنابراین نکته مهم که در مدیریت خانواده باید لحاظ کرد، این است که باید جو حاکم در خانواده به سمت‌وسویی مدیریت و هدایت شود که در پرتو آن بتوان تربیت را به نحو بهتری سامان داد.

❖ **ارتباط بیش‌ازحد همسر با دوستان**

خود [۵]

بعد از تأهل، تکالیف و مسئولیت‌های فراوانی بر دوش انسان قرار می‌گیرد که باید درتلاش باشد هریک از این مسئولیت‌ها و تکالیف را به‌صورت کامل و جامع ایفا کند و یکی از تکالیف اساسی دراین‌بین، وقت گذاشتن و در کنار اعضای خانواده بودن است.

هریک از اعضای خانواده نیاز به برقراری ارتباط عاطفی و روحی داشته و متقابلاً نیازهای طرف مقابل و فرزندان را نیز پاسخ می‌گوید؛ بنابراین ارتباط اعضای خانواده یکی از مسائل ضروری خانواده است. در کنار مدیریت ارتباط اعضای